maart 2015

Informatiekaart
Btw gerelateerd aan de Wmo 2015 en de Jeugdwet

Deze informatiekaart bevat nadere informatie over btw samenhangend met de decentralisaties (met in het bijzonder de btw-vrijstellingen voor prestaties op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) en de Jeugdwet).

In onderstaande inhoudsopgave kunt u zien welke zaken aan de orde komen zodat u uw gezochte informatie snel kunt vinden. Zit de door u gezochte informatie er niet bij of past de informatie niet helemaal bij uw concrete geval, maar bent u wel op zoek naar zekerheid? Neemt u dan contact op met uw belastingkantoor.

Inhoudsopgave

TransitieBureau Wmo

Algemeen

In deze informatiekaart vindt u algemene informatie over de btw-vrijstellingen die relevant zijn voor de Wmo 2015 en de Jeugdwet per 1 januari 2015.

Met ingang van 1 januari 2015 zijn in het algemeen de volgende leveringen en diensten vrijgesteld van btw:

- Diensten die deel uitmaken van een voorziening ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen zoals bedoeld in de Wmo 2015. De vrijstelling geldt alleen als de diensten worden verleend aan personen van wie vaststaat dat zij ingevolge de Wmo 2015 op die diensten zijn aangewezen.
- De diensten van instellingen die werkzaam zijn op het terrein van het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid als bedoeld in de Wmo 2015, voor zover die instellingen werkzaam zijn op het gebied van club- en buurthuiswerk.
- De diensten van aanbieders van preventie[1] als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet.
- De diensten van jeugdhulp aanbieders[2] en gecertificeerde instellingen[3] als bedoeld in artikel 1.1. van de Jeugdwet, alsmede voor het verstrekken van spijzen en dranken.

---

[1] Artikel 1.1. Jeugdwet: *preventie*: op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met of jeugdigen met een risico op psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking of van de ouders met of met een risico op opvoedingsproblemen

[2] Artikel 1.1. Jeugdwet: *jeugdhulpaanbieder*:
1. natuurlijke persoon die, het verband van natuurlijke personen dat of de rechtspersoon die bedrijfsmatig jeugdhulp doet verlenen onder verantwoordelijkheid van het college;
2. solistisch werkende jeugdhulpverlener onder verantwoordelijkheid van het college

[3] Artikel 1.1. Jeugdwet: *gecertificeerde instelling*: rechtspersoon die in het bezit is van een certificaat of voorlopig certificaat als bedoeld in artikel 3.4 en die een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering uitvoert

Voor welke Wmo 2015 en Jeugdwet prestaties geldt de btw-vrijstelling?

Gemeenten kunnen de uitvoering van hun taken die voortvloeien uit de Wmo 2015 en Jeugdwet op verschillende manieren inrichten.
De btw-vrijstelling geldt voor:

- Wmo-diensten/jeugdhulp die een gemeente inkoopt bij een aanbieder die deze rechtstreeks verleent aan de cliënt;
- Wmo-diensten/jeugdhulp die een Gemeenschappelijke Regeling (een samenwerkingsverband van gemeenten) inkoopt bij een aanbieder die deze rechtstreeks verleent aan de cliënt;
- Wmo-diensten/jeugdhulp die een gemeente zelf verleent met eigen of ingehuurd personeel;
- Wmo-diensten/jeugdhulp verleend door een aanbieder die betaald wordt uit het pgb (persoonsgebonden budget) van de cliënt waarbij het pgb door de gemeente ter beschikking is gesteld om Wmo-diensten/jeugdhulp te betalen;
- eventuele extra uren die cliënten zelf inkopen van de Wmo-diensten die al via betaling door de gemeente aan die cliënten worden verricht.

Meer specifiek geldt dat de volgende Wmo diensten zijn vrijgesteld van btw:

- het schoonhouden van de woonruimte;
- het schoonhouden van kleding en huishoudlinnen behorende tot het huishouden van de cliënt;
- het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de verzorging van de cliënt;
- ondersteunende activiteiten gericht op de bevordering van participatie en zelfredzaamheid.

Voorwaarden voor toepassing van de btw-vrijstelling bij Wmo-diensten

Een voorwaarde voor toepassing van de btw-vrijstelling is dat de dienstverlening wordt gefinancierd op grond van de Wmo 2015.
Aan deze financieringseis is voldaan als de gemeente betaalt voor de algemene voorziening of de maatwerkvoorziening. Dat de Wmo-cliënt mogelijk ook een eigen bijdrage moet betalen is niet van belang voor toepassing van de btw-vrijstelling.

Voorwaarde bij maatwerkvoorziening

Een voorwaarde voor toepassing van de btw-vrijstelling is dat de Wmo-dienst wordt verleend aan een persoon waarvan de gemeente heeft vastgesteld dat deze op die dienstverlening is aangewezen. Bij een maatwerkvoorziening blijkt dit uit de beschikking die wordt verstrekt door de gemeente.

Voorwaarde bij algemene voorziening

Bij een algemene voorziening wordt geen beschikking verstrekt door de gemeente. In die situatie is de btw-vrijstelling alleen van toepassing als wordt aangesloten bij het gemeentelijk beleidsplan maatschappelijke ondersteuning en de hiervoor geldende verordening van de gemeente. De criteria van de doelgroep aan wie de algemene voorziening kan worden verstrekt, zijn namelijk in deze gemeentelijke verordening opgenomen. Het periodieke gemeentelijke beleidsplan maatschappelijk ondersteuning bevat daarnaast de beleidsvoornemens met onder andere het aanbod aan maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen voor mensen die maatschappelijke ondersteuning nodig hebben.

De huishoudelijke hulp toelage

Het kabinet heeft voor zowel 2015 als 2016 budget beschikbaar gesteld voor de huishoudelijke hulp toelage (HHT). Deze middelen moeten tot meer behoud van uren huishoudelijke hulp leiden en daarmee zorgen voor het langer behoud van volwaardige werkgelegenheid bij aanbieders die door een gemeente zijn gecontracteerd.

Huishoudelijke hulp (het schoonhouden van woonruimten, kleding en huishoudlinnen) is een btw-vrijgestelde Wmo-dienst als deze:

- wordt verricht door de gemeente zelf of ter uitvoering van een overeenkomst die door de gemeente daartoe met een derde is gesloten; én
- wordt verleend aan personen die op grond van de Wmo 2015 worden ondersteund; én
- door de gemeente wordt betaald.

Huishoudelijke hulp waarvoor de gemeente een HHT verstrekt is btw-vrijgesteld omdat is voldaan aan de hiervoor genoemde eisen voor een btw-vrijgestelde Wmo-dienst (algemene voorziening). Dat de Wmo-cliënt (ook) een eigen bijdrage moet betalen voor elk uur huishoudelijke hulp is niet van belang voor toepassing van de btw-vrijstelling.

Zo kunnen bijvoorbeeld ook mantelzorgers worden ontlast door hen een algemene voorziening met HHT aan te bieden. De gemeente financiert een vast bedrag tussen de € 7,50 en € 12,50, en het resterende deel wordt door de cliënt bijbetaald in de vorm van een eigen bijdrage. Het volledige bedrag valt dan onder de btw-vrijstelling.

Welke Wmo-diensten zijn in ieder geval niet vrijgesteld van btw?

De volgende Wmo-diensten zijn in ieder geval niet vrijgesteld van btw:

- het doen van aanpassingen aan, op of in de woonruimte;
- het verrichten van onderhoud of herstelwerkzaamheden aan, op of in de woonruimte;
- hovenierswerkzaamheden;
- vervoersdiensten.

Btw-compensatiefonds

Gemeenten hebben recht op btw-compensatie voor de met btw belaste kosten die gemaakt worden om Wmo-diensten/jeugdhulp in te kopen en te coördineren. Als gemeenten Wmo-diensten/jeugdhulp zelf, met eigen of ingehuurd personeel, aan personen verrichten bestaat geen recht op btw-compensatie voor de kosten die daarop betrekking hebben. Voor nadere toelichting: zie de brieven van de staatssecretaris van Financiën over dit onderwerp: Brief van 16 juni 2014, Kenmerk DGB/2013/3542U en 31 oktober 2014, Kenmerk DGB/2014/6005M.

Uitlenen van personeel

Als een ondernemer/dienstverlener (hoofdaannemer) (een deel) van de Wmo-diensten/jeugdhulp uitbesteedt aan een andere ondernemer, is het belangrijk om vast te stellen of die andere ondernemer personeel uitleent tegen een vergoeding (dit is in beginsel belast met btw) of Wmo-diensten/jeugdhulp in onderaanneming verricht (dit is in beginsel vrijgesteld van btw).

Wanneer is sprake van aanneming van werk?

Er is geen sprake van uitlenen van personeel als aan alle onderstaande voorwaarden is voldaan (met andere woorden: er is dan sprake van onderaanneming):

- tussen partijen is een overeenkomst tot opdracht[4] tot het verrichten van bepaalde werkzaamheden gesloten, waarbij de presterende ondernemer zich tegenover zijn afnemer verbindt bepaalde werkzaamheden uit te voeren waarbij die ondernemer aansprakelijk is voor het resultaat, de inhoud en de kwaliteit van die werkzaamheden;
- de te verrichten werkzaamheden zijn in die overeenkomst zodanig beschreven dat de aard van die werkzaamheden duidelijk blijkt. Het is niet nodig dat de werkzaamheden gedetailleerd zijn beschreven;
- uit de overeenkomst blijkt dat tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer geen arbeidsovereenkomst of uitzendovereenkomst bestaat of enige andere juridische band waaruit een verhouding van ondergeschiktheid ontstaat; én
- er wordt ook feitelijk zo gehandeld.[5]

Aan deze voorwaarden kan ook zijn voldaan als de eindverantwoordelijkheid (onder andere voor de kwaliteit van de geleverde zorg of ondersteuning) bij de hoofdaannemer blijft.

Voorbeeld
Thuiszorgorganisatie A komt (tijdelijk) personeel te kort en wil daarom gebruik maken van de diensten van een zzp-er of het personeel van thuiszorgorganisatie B. Als de overeenkomst tot opdracht die wordt gesloten door thuiszorgorganisatie A met de zzp-er of thuiszorgorganisatie B voldoet aan de voorwaarden die hiervoor zijn genoemd, verricht de zzp-er of thuiszorgorganisatie B als onderaannemer een btw-vrijgestelde thuiszorgdienst.

Als de overeenkomst tussen thuiszorgorganisatie A en de zzp-er/thuiszorgorganisatie B niet voldoet aan de genoemde voorwaarden, dan is sprake van het ter beschikking stellen van de arbeidskracht/personeel van de zzp-er/thuiszorgorganisatie B aan thuiszorgorganisatie A. Dit is voor de btw een naar het algemene btw-tarief (21%) belaste prestatie.

Personeel btw-vrijgesteld uitlenen

Het uitlenen van personeel is in beginsel een btw-belaste prestatie. Als er sprake is van uitlenen van personeel tegen vergoeding aan een ondernemer die Wmo-diensten/jeugdhulp verricht, dan kan het uitlenen van personeel onder voorwaarden toch btw-vrijgesteld plaatsvinden, namelijk:

a. Bij het structureel uitlenen van personeel door ondernemers die zelf Wmo-diensten/jeugdhulp verrichten aan een andere ondernemer die Wmo-diensten/jeugdhulp verricht.

In het besluit van 14 maart 2007, nr. CPP2007/347M ("besluit ter beschikking stellen personeel") is aangegeven aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om in aanmerking te komen voor deze vrijstelling. Om gebruik te kunnen maken van de vrijstelling voor het uitlenen van personeel moet het uitlenen structureel van karakter zijn, dus voor onbepaalde tijd. Het gaat hierbij nadrukkelijk om het structurele karakter van het uitlenen en niet om het structurele karkakter (onbepaalde tijd) van de arbeidsovereenkomst die de werknemer heeft gesloten met de formele werkgever. De arbeidsovereenkomst met de formele werkgever is echter wel een voorwaarde voor de structurele uitleen. Zonder een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd of een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd waarbij partijen de aantoonbare intentie hebben deze om te zetten in een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd, is een structurele uitleen niet mogelijk.

Er is ook sprake van structurele uitleen als bij aanvang wordt voldaan aan de voorwaarden van het besluit, maar de werknemer na verloop van tijd een arbeidsovereenkomst sluit met de ondernemer waar hij zijn werkzaamheden daadwerkelijk uitvoert (de inlener).

b. Bij het tijdelijk of structureel uitlenen van personeel mits:
de uitleen wordt verricht door een ondernemer die soortgelijke[6] Wmo-diensten/jeugdhulp verricht als de inlener;
- zonder het uitlenen de gelijkwaardigheid niet kan worden verzekerd van de door de inlener verrichte vrijgestelde Wmo-dienst/jeugdhulp. Dit betekent dat de inlener zonder dit personeel niet in staat is om zijn Wmo-dienst/jeugdhulp kwalitatief goed te verrichten.
- de uitleen niet in hoofdzaak het doel heeft om de uitlenende instelling extra opbrengsten te verschaffen waarmee in rechtstreekse concurrentie wordt getreden met commerciële btw-belaste ondernemers (denk aan uitzendbureau's).

Sociale wijkteams

Voor sociale wijkteams is het vooral van belang na te gaan of zij zo zijn georganiseerd dat zij een aparte ondernemer voor de btw zijn. Dat is bijvoorbeeld het geval als het wijkteam zelfstandig naar buiten optreedt, onder naam van het wijkteam contracten afsluit en de diensten van verschillende zorgpartijen die samenwerken in het wijkteam niet meer afzonderlijk als zodanig herkenbaar zijn.

Als het wijkteam niet kwalificeert als een aparte ondernemer voor de btw, dan zijn er geen btw-gevolgen voor dit wijkteam en is er geen btw verschuldigd.

---

[4] Het Burgerlijk Wetboek omschrijft de overeenkomst tot opdracht in artikel 7:400 als "*een overeenkomst waarbij de ene partij zich jegens de andere partij verbindt anders op grond van een arbeidsovereenkomst werkzaamheden te verrichten die in iets anders bestaan dan het tot stand brengen van een werk van stoffelijke aard, het bewaren van zaken, het uitgeven van werken of het vervoeren of doen vervoeren van personen of zaken*".

[5] Uit onderaanneming volgt bijvoorbeeld dat de onderaannemer het eerste aanspreekpunt voor de cliënt kan zijn, de onderaannemer zelf bepaalt wie van zijn personeel waar en wanneer wordt ingezet en/of de onderaannemer de vervanging van eigen personeel regelt.

[6] Uit de criteria die in het arrest Horizon College zijn gegeven, volgt dat de vrijstelling alleen kan worden toegepast op uitlenen van personeel aan ondernemers die soortgelijke vrijgestelde prestaties verrichten. Het verder uitbreiden van de vrijstelling naar uitlenen van personeel aan ondernemers die andersoortige vrijgestelde prestaties verrichten (bijvoorbeeld van Jeugdzorg naar maatschappelijke dienstverlening) is niet mogelijk binnen de grenzen van de EU-regels.

Intake

De intake (ook wel het gesprek en/of het onderzoek genoemd) is een onderdeel van de vrijgestelde Wmo-dienst of jeugdhulp. De intake is daarom btw-vrijgesteld. Dit geldt ook in de gevallen dat de intake niet leidt tot het verlenen van ondersteuning of zorg vanuit de Wmo 2015 of jeugdwet.

De intake voor wijkverpleging wordt gedaan door de wijkverpleegkundige. Deze intake is onderdeel van de vrijgestelde wijkverpleging en daarom btw-vrijgesteld. Dit geldt ook in de gevallen dat de intake niet leidt tot wijkverpleging.

Coördinatie

Wanneer een partij in de zorgketen enkel de zorg (die door anderen wordt verleend) coördineert en dit als één prestatie aan de gemeente of de zorgverzekeraar aanbiedt, kan deze prestatie niet btw-vrijgesteld plaatsvinden. De coördinatiedienst is immers geen Wmo-dienst/jeugdhulp die wordt verleend aan personen van wie vast staat dat zij op deze diensten zijn aangewezen. Met andere woorden is coördinatie geen cliëntgebonden zorg. Coördinatie is wel vrijgesteld van btw als het een bijkomstig (ondergeschikt) onderdeel is van een vrijgestelde Wmo- of jeugdhulpdienst.

Kosten voor gemene rekening

In de praktijk komt het voor dat ondernemers samenwerken bij het maken van kosten (bijvoorbeeld het delen van een kopieerapparaat of het voor gezamenlijke rekening inschakelen van een receptioniste in een bedrijfsverzamelgebouw). Meestal worden de kosten dan in eerste instantie betaald door een penvoerder. Met behulp van het "leerstuk kosten voor gemene rekening" kan de penvoerder de kosten btw-onbelast doorberekenen aan de ondernemers met wie wordt samengewerkt.

Van kosten voor gemene rekening is sprake als kosten worden gemaakt ten behoeve van verschillende ondernemers, die in eerste instantie door één van hen wordt betaald, en voor het werkelijke bedrag volgens een tevoren vaststaande verdeelsleutel over de andere ondernemers worden omgeslagen. Het risico van die kosten gaat allen, volgens de overeengekomen verdeelsleutel aan (Hoge Raad 23 april 1997, nr. 32166, LJN AA2154). Diegene die de kosten in eerste instantie betaalt (de zogenoemde penvoerder) en doorberekent aan de andere ondernemers dient ook zelf een deel van de kosten te dragen. De verhouding waarin kosten voor gemene rekening onder de ondernemers worden verdeeld, dient de grootte van ieders aandeel in de afgenomen goederen en diensten te weerspiegelen (Hoge Raad, 21 november 2008, nr. 43.930, LJN BC3696).

De vooraf overeengekomen verdeelsleutel voor de kosten kan achteraf niet worden gewijzigd en/of worden aangepast aan eventueel gewijzigde feitelijke omstandigheden. Dit vloeit voort uit de voorwaarde dat deze verdeelsleutel voorafgaand aan de te maken kosten moet zijn overeengekomen. De verdeelsleutel blijft gelden voor de gehele periode dat de gezamenlijkheid bestaat. Het is dus niet mogelijk fluctuaties in het afnemen van de kosten door te berekenen aan de betrokken ondernemer, zonder aantasting van de toepassing van het leerstuk van de kosten voor gemene rekening voor de rest van de kosten.

In de praktijk komt het voor dat ondernemers steeds opnieuw voor een bepaalde periode overeenkomsten aangaan voor de onderlinge verdeling van dezelfde kosten en bij het ingaan van de volgende periode de verdeelsleutel aanpassen. Het is dan niet mogelijk om het leerstuk van de kosten voor gemene rekening toe te passen voor de volgende termijn van de overeenkomst en de dan geldende gewijzigde verdeelsleutel. Dit is alleen anders als zich een wijziging voordoet in de 'gezamenlijkheid'. Hiermee wordt bedoeld dat in geval nieuwe ondernemers toetreden tot of uittreden uit deze 'gezamenlijkheid', er ruimte bestaat om opnieuw (uiteraard met inachtneming van alle terzake gestelde voorwaarden) een overeenkomst af te sluiten (met een gewijzigde verdeelsleutel) die leidt tot toepassing van dit leerstuk. Van een wijziging in de 'gezamenlijkheid' is ook sprake in geval ondernemers binnen de 'gezamenlijkheid' gaan fuseren.

Voorbeeld
De ondernemers A en B maken kosten voor gemene rekening. Ondernemer A is penvoerder. A en B hebben besloten om de kosten (zonder winstopslag) in de verhouding 40/60 te verdelen voor een periode van 5 jaar. Na een jaar blijkt de verdeelsleutel niet meer goed aan te sluiten bij de behoeften van A en B; een verhouding van 60/40 zou beter passen. Op het moment dat A en B besluiten om de kosten voor gemene rekening onderling te verdelen, staat (al) vast dat A en B de kostenverdeling na afloop van die 5 jaar zullen voortzetten. A en B zijn overeengekomen om de verdeelsleutel na afloop van de eerste 5 jaar te herzien. A en B kunnen de verdeelsleutel tussentijds (na een jaar) niet aanpassen, zonder dat deze aanpassing het leerstuk van de kosten voor gemene rekening aantast. Hetzelfde geldt voor de herziening van de verdeelsleutel na afloop van de termijn van 5 jaar.

De informatiekaart is tot stand gekomen in samenwerking met het ministerie van Financiën.

Aan de totstandkoming van deze publicatie is de grootst mogelijke zorg besteed. Het TransitieBureau kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden, noch kunnen aan de inhoud rechten worden ontleend.

www.invoeringwmo.nl | OTD@vng.nl

TransitieBureau Wmo

© Rijksoverheid | maart 2015